

Lakivaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi perintökaaren muuttamisesta

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 16 päivänä marraskuuta 1982 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 225.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuuluttavina lainsäädäntöjohtaja Leif Sevón oikeusministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Maija-Leena Sarkko valtiovarainministeriöstä, toimituspäällikkö Lasse Arvela verohallituksesta, lakimies Sinikka Tuomi sosiaalioikeudesta, oikeusneuvos Erkki Ailio laintarkastuskunnan edellisenä puheenjohtajana, hovioikeudenneuvos Erkki Rintala Vaasan hovioikeudesta, kihlakunnan tuomari Pentti Ahmas Espoon tuomionkunnasta, professori Aulis Aarnio ja oikeustieteen lisensiaatti Urpo Kangas Helsingin yliopistosta, pääsihteeri Leila Räsänen Tasa-arvoasiain neuvottelukunnasta, asianajaja Pekka Santala Suomen Asianajajaliitosta, puheenjohtaja Heikki Haavisto Maataloustuottajain Keskusliitosta ja asianajaja Kyllikki Sunila Naisjärjestöjen Keskusliitosta.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksen tarkoituksena on parantaa eloonjääneen puolison asemaa ja kehittää perintökaaren avustusta ja hyvitystä koskevia säännöksiä.

Lakiehdotuksen mukaan eloonjäänyt puoliso saisi oikeuden hallita kuolleen puolison jäämistöä jakamattomana. Rintaperillisellä ja testamentin saajalla olisi kuitenkin oikeus esittää vaatimus pesän jakamisesta. Jakovaatimuksesta huolimatta eloonjääneellä puolisollla olisi oikeus jäädä asumaan puolisoiden yhteiseen asuntoon tai hänellä olisi oikeus saada sen asemesta avustusta kohtuullista toimeentuloaan varten.

Hallituksen esityksen mukaan avustusta ehdotetaan suoritettavaksi myös perittävän kihlakumppanille ja sellaiselle henkilölle, joka on asunut samassa taloudessa perittävän kanssa.

Avustussäännöstöä ehdotetaan täydennettäväksi uudella hyvitystä koskevalla säännöksellä. Hyvitystä voisi saada perillinen, joka on jatkuvasti työllään avustanut perittävää saamatta siitä kohtuullista korvausta.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esitys perustuu pitkäaikaiseen valmistelutyöhön. Ensimmäiset asiaa koskevat ehdotukset sisältyivät jo vuonna 1972 asetun ja vuonna 1975 mietintönsä valmiiksi saaneen perintöoikeuskomitean mietintöön. Perustavoitteena on ollut perintölainsäädännön kehittäminen siitä, miksi se perintökaarta vuonna 1965 säädettyä muodostui. Suurimmiksi heikkouksiksi vuoden 1965 perintökaareissa ovat osoittautuneet maatalouskiinteistöjen perinnönjakoa koskevien erityissäännösten puuttuminen sekä eloonjääneen puolison oikeussuojan rajoittuneisuus rintaperillisiin nähden. Ensiksi mainitussa suhteessa korjaus on saatu aikaan maaliskuun 1 päivänä 1983 voimaan tulevan perintökaaren 25 luvun säännöksillä. Tämän uudistuksen yhteydessä vuonna 1982 eduskunta on esittänyt toivomuksen myös lesken aseman pikaisesta korjaamisesta. Nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys muodostaa näin ollen toisen puolen siitä kokonaisuudistuksesta, joka on jo yli kymmenen vuoden ajan ollut valmisteilla.

Hallituksen esityksessä on lähdetty voimassa olevan perintökaaren pohjalta. On katsottu, ettei ainakaan vielä ole aiheutta arvioida uudestaan lähtökohtaa, jonka mukaan perintöä koskevien säännösten tavoitteena on omaisuuden siirtäminen sukupolvelta toiselle. On myös katsottu, että leskeä ei ainakaan vielä ole asetettava rintaperillisen edelle perimysjärjestyksessä. Tästä lähtökohdasta on päädytty ehdottamaan, että leski saa käyttöoikeuden jäämistöön, jollei rintaperillinen vaadi jakoa tai testamentin saaja vaadi testamentin täyttämistä. Silloinkin kun

tällaisia vaatimuksia esitetään, leskelle turvaan käyttöoikeus yhteisenä kotina käytettyyn asuntoon. Perillisten kannalta lesken käyttöoikeus jäämistöön merkitsee lähinnä sitä, että heidän täytyy ryhtyä aktiivisiin toimiin jaon aikaansaamiseksi. Avustus- ja hyvityssäännöstö helpottavat tavoitteiden toteuttamista.

Valiokunta pitää näitä hallituksen esityksen yleisiä lähtökohtia ja periaatteita oikeina. Kovin suuria ja tuntuja perintöoikeuden muutoksia ei ole syytä kerralla suorittaa. Esitykseen sisältyvä lakiehdotus on tarpeellinen. Lakiehdotus on myös pääpiirteiltään tarkoituksenmukainen. Näin ollen valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä eräin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallituksen esityksessä toivotaan, että eduskunta esittäisi tämän asian yhteydessä käsityksensä lakiosasäännösten kehittämistä. Tätä osin valiokunta esittää seuraavaa:

— Lakiosasäännöksiä ei voitane kokonaan poistaa. Ne ovat tarpeen rintaperillisten välisen yhdenvertaisuuden turvaamiseksi ja selvien kohtuuttomuuksien estämiseksi. Lakiosasäännösten täsmentämiseen ja selventämiseen saattaa kuitenkin olla aihetta.

— Lesken aseman turvaaminen, mitä valiokunta pitää erittäin tärkeänä, saattaa vaatia jo lähitulevaisuudessa perillisten lakiosasuojan heikentämistä. Lakiosasäännöstöä voitaisiin mahdollisesti tässä suhteessa kehittää myös siten, että rintaperillinen ei nauttisi lakiosasuojaa perittävän puolisonsa hyväksi tekemää testamenttia vastaan, jos rintaperillinen on myös eloonjääneen puolison rintaperillinen. Tämän lain nojalla saatavien kokemusten perusteella voitaneen paremmin arvioida, mitkä toimenpiteet ovat vielä tarpeen.

— Lakiosasäännösten vastaista kehittämistä varten tulisi saada enemmän ja konkreettisempaa tietoa kansalaisten mielipiteistä ja kannanotoista. Tämän vuoksi lakiosajärjestelmän tarpeellisuus nyky-yhteiskunnassa tulisi valiokunnan käsityksen mukaan selvittää erillisin tutkimuksin, kuten on hiljattain tehty Ruotsissa.

Lakiehdotuksen yksityiskohdista valiokunta esittää lisäksi seuraavaa:

3 luku. Puolisoiden perintöoikeudesta ja oikeudesta hallita jäämistöä

1 a §. Pykälässä omaksuttu rakennelma, niin sanottu jakamattomuussuoja, vastaa valiokun-

nan käsityksen mukaan niitä odotuksia, joita kansalaiset asettavat jäämistölainsäädännölle. Käytännössä on tavallista, että jäämistö jätetään ensiksi kuolleen puolison kuoltua jakamatta joko sopimuksen nojalla tai asiasta erikseen sopimusta tekemättä. Niin ikään on yleistä laatia keskinäinen käyttöoikeustestamentti, jolla jälkeen elävä oikeutetaan pitämään jäämistö jakamattomana elinaikansa.

Asiantuntijalausunnoissa on esitetty pykälän 1 momentin muuttamista niin, että eloonjäänyt puoliso saisi hallita kuolleen puolison jäämistöä jakamattomana, jollei muuta johdu kuolleen puolison rintaperillisen lakiosaoikeudesta tai testamentin saajan oikeudesta. Tällöin rintaperillinen olisi samassa asemassa, jossa hän olisi, jos perittävä olisi tehnyt lakiosaoikeutta loukkaavan testamentin eloonjääneen puolison hyväksi. Valiokunta on harkinnut tällaisen muutoksen tekemistä, mutta päätenyt kuitenkin hallituksen esityksen kannalle. Valiokunnan käsityksen mukaan, kuten jo edellä on todettu, perintöoikeuden rajoittamisessa voidaan kansalaisten oikeustajua loukkaamatta edetä vain pienin muutoksin kerrallaan.

Pykälän 2 momentin säännös on valiokunnan mielestä asianmukainen.

Pykälän 4 momentin tarkoituksena on, että leskelle voidaan antaa avustusta, paitsi maatilän sukupolvenvaihdoistilanteissa perintökaaren 25 luvun nojalla, myös silloin, kun perintökaaren 3 luvun mukainen suoja osoittautuu riittämättömäksi. Vertaamalla tätä 4 momentin säännöstä ja pykälän 2 momentin viimeistä lausetta keskenään voidaan kuitenkin päätyä siihen, ettei leskellä ole oikeutta 8 luvun mukaiseen avustukseen silloin, kun hän saa hallintaansa asuntoirtoaimistoa, oli sen määrä kuinka vähäinen tahansa. Tällaisen tulkintamahdollisuuden poistamiseksi valiokunta ehdottaa 4 momentin sanamuotoa selvennettäväksi niin, että siinä turvataan leskelle "riittävä asunto ja asuntoirtoaimisto".

5 a §. Valiokunta ehdottaa, että asian yksinkertaistamiseksi pykälän kaksi momenttia yhdistetään.

7 §. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että puolisoiden erilleen muuttaminen välien pysyvän rikkoutumisen vuoksi poistaisi puolison 3 luvun mukaisen oikeuden jäämistöön. Valiokunta ei pidä tätä ehdotusta tarkoituksenmukaisena. Käytännön kokemuksen mukaan erilleen muutettaessa tilanne ei läheskään aina ole selkiintynyt asianomaisille itselleen niin,

että he tietäisivät, mitä tulevat tekemään: hakemaan asumuseroa, asumaan todella erillään tarkoituksin hakea eroa kahden vuoden jälkeen vai palaamaan yhteen. Usein se, mitä halutaan ja mitä tehdään, selkiintyy vasta ajan myötä. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa pykälän viimeisen osan poistamista.

8 luku. Avustuksesta ja hyvityksestä

2 §. Pykälän 1 momentin mukaan oikeus avustukseen on myös henkilöllä, joka on asunut samassa taloudessa perittävän kanssa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan säännöstä laadittaessa on ensisijassa ajateltu samassa taloudessa asuvia iäkkäitä sisaruksia tai henkilöitä, joista toinen hoitaa perittävää ja hänen talouttaan. Tällaisissa tilanteissa, joissa ei välttämättä ole oikeutta perintöön, avustuksen antaminen olisi asianmukaista. Samalla on kuitenkin osoittautunut, että säännöksen väljä sanamuoto voi johtaa perintöoikeuden tarpeettomaan laajentumiseen ja oikeusriitoihin. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa avustuksiin oikeutettujen piiriin supistamista perittävän kihlakumppaniin ja eloonjääneeseen puolisoon.

Asiantuntijalausunnoissa on katsottu, ettei esityksen perusteluissa ole annettu riittävästi tulkintaohjeita siitä, kuinka suuri avustuksen tulisi olla. Tämän johdosta valiokunta toteaa seuraavaa.

Avustuksen määrä vaihtelee tilanteiden mukaan. Siihen vaikuttaa sekä avustusta saavan tarpeet että jäämistön arvo. Avustuksen määrää harkittaessa on otettava huomioon, että avustusta voidaan suorittaa vain sikäli kuin asianomainen tarvitsee sitä toimeentuloonsa. Ylärajan avustukselle muodostaa se, mitä toimeentuloon tarvitaan. Avustuksella ei myöskään voida aina turvata toimeentuloa avustusta saavan henkilön loppuiksi. Jos esimerkiksi perittävän kihlakumppani on nuori, hän ei voi laskea saavansa loppuiän toimeentuloaan jäämistöstä. Avustuksia voitaisiin tällaisissa tapauksissa antaa vain se määrä, joka on tarpeen lähitulevaisuuden toimeentuloa varten. Jos avustuksen saaja sen sijaan on vanhempi henkilö, avustuksen määrä täytyy mitoittaa sen mukaan, voiko asianomainen enää omalla työllään elättää itseään. Kun avustusta voidaan suorittaa vain sen mukaan kuin harkitaan kohtuulliseksi, tämä merkitsee sitä, ettei avustuksen saaja välttämättä saa koko aikaisempaa

toimeentuloaan vastaavaa määrää, jollei tämä ole jäämistön varat huomioon ottaen kohtuullista. Suoritettavat avustukset täytyy siten määrittää sen mukaan, miten jäämistössä on varoja.

Pykälän 2 momentin tarkoituksena on, että eloonjääneellä puolisoilla on oikeus avustukseen myös siinä tapauksessa, että hän saa 3 luvun 1 a §:n nojalla hallintaansa asuntoirtoaimistoa, jos saatu omaisuus ei yhdessä lesken oman varallisuuden kanssa turvaa riittäväksi katsottavaa toimeentuloa. Tämän selkeyttämiseksi valiokunta ehdottaa 2 momentin uudelleen kirjoittamista. Valiokunta viittaa myös edellä 3 luvun 1 a §:n kohdalla esitettyyn.

5 §. Valiokunta on käsitelleensä hallituksen esitystä n:o 149 (1980 vp.) maatilaperimyksen järjestämiseksi kiirehtinyt mietinnönsään n:o 2 kuluvilta valtiopäiviltä hyvityssäännöksen sisältävän ehdotuksen saamista eduskuntakäsittelyyn. Valiokunta piti hyvityssäännöstä erityisen tarpeellisenä silloin, kun jäämistöön kuuluvalla maatilalla on kaksi tai useampia vakinaisesti asuvia viljelyyn osallistuvia osakkaita, jolloin tilalta pois muuttamaan joutuneelle tulisi voida korvata hänen tekemänsä työn arvo. Pykälään sisältyvä hyvityssäännös vastaa aikaisemmin todettuja tarpeita.

Lakitekstin perusteella jää kuitenkin epäselväksi, voidaanko hyvitystä saada, jos työn teko on tapahtunut useassa lyhyessä jaksossa, joiden yhteispituus on viisi vuotta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tämä on ollut tarkoituksena. Jokainen työjakso, joka muodostaa ehjäksi katsottavan ajallisen kokonaisuuden, oikeuttaa hyvitykseen. Säännös asettaa ainoastaan viiden vuoden katon vaatimuksille. Mikään työsuorituksen osuus ei saa ulottua kymmentä vuotta kauemmaksi perittävän kuolemasta. Tämän selventämiseksi valiokunta ehdottaa sanan ”yhteensä” lisäämistä säännöksen niin, että hyvitystä voidaan vaatia yhteensä enintään viideltä vuodelta.

Valiokunta on todennut, ettei hallituksen esityksestä ilmene, miten on tarkoitus verottaa kertakaikkista avustusta ja hyvitystä. Koska verotussäännökset vaikuttavat siihen, toteutuvatko avustus- ja hyvityssäännösten tavoitteet käytännössä, valiokunta on pyrkinyt selvittämään asiaa.

Saadun selvityksen mukaan asian kaikissa valmisteluvaiheissa on pidetty itsestään selvänä, että avustus ja hyvitys kuuluvat perintöverotuksen piiriin. Perintökaaren 8 luvun mukaiset avustukset on myös oikeuskäytännössä,

sikäli kuin ne lainkaan ovat verotettavia, katsottu perintöverotukseen kuuluviksi. Hyvityssäännöstö on uusi, joten siitä ei ole aikaisempaa oikeuskäytäntöä. Veroviranomaisten käsityksen mukaan hyvityksen vero-oikeudellinen luonne on epäselvä ja tulkinnanvarainen.

Tämän vuoksi valiokunta esittää käsityksensä hyvityksen oikeudellisesta luonteesta seuraavaa: Hyvitys annetaan jäämistön säästöstä päältäpäin kertakaikkisena summana. Se on laskennallinen suure, joka vaikuttaa perillisen jako-osuuteen. Hyvityksen voi saada ainoastaan perillinen ja sen antaminen ei voi loukata muun perillisen lakiosaa. Jäämistöoikeuden järjestelmässä hyvitys on näin ollen avustukseen rinnastuva ja siten perintöveron eikä tuloveron alainen saanto.

Asian kaikinpuoliseksi selkeyttämiseksi valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin perintö- ja lahjavero-lain muuttamiseksi niin, että perintökaaren 8 luvun avustus- ja hyvityssäännökset saatetaan perintöverotuksen piiriin. Samalla olisi perintökaaren 8 luvun 2 §:ssä mainittu kihlakumppani saatettava perintöverotuksellisesti samaan asemaan kuin lähimmät perimään oikeutetut, jotta lähinnä sosiaaliin näkökohtiin perustuva avustus ei kuluisi valtaosaltaan veroihin.

6 §. Valiokuntakäsittelyssä on osoittautunut, että pykälän 1 momentin säännös on ristiriitainen luvun 1 sekä 3 ja 4 §:n kanssa. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa momenttia muutettavaksi. Samalla muuttuvat tämän luvun 3 ja 4 §:n mukaisen avustuksen maksutapaa koskevat säännökset. Voimassa olevan lain mukaan testamentin saaja voi suorittaa 3 ja 4 §:ssä tarkoitetun avustuksen myös määrääjoin. Tällöin häneltä vaaditaan vakuus myöhempien erien suorittamisesta. Järjestely on suhteellisen monimutkainen, vaikka-kin lisää testamentin saajan mahdollisuuksia suoriutua avustuksesta. Avustuksen sosiaalisen luonteen huomioon ottaen valiokunta katsoo, että avustuksen saaja on paremmin suojattu, kun testamentin saaja velvoitetaan aina kertakaikkiseen suoritukseen. Perintökaaren yleisten

periaatteiden nojalla osapuolet voivat luonnollisesti sopia toisenlaisesta maksumenettelystä.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan 8 luvun mukaiset avustukset ja hyvitys väistävät lesken 3 luvun 1 a §:n mukaisen käyttö-oikeuden tieltä. Tätä koskevan säännöksen tulisi sisältyä pykälän 2 momenttiin. Lakitekstistä säännös kuitenkin puuttuu. Erehdyksen korjaamiseksi valiokunta ehdottaa perustelujen mukaisen 2 momentin lisäämistä pykälään, jolloin pykälän 2 momentiksi kirjoitettua säännös siirtyy 3 momentiksi.

Voimaantulosäännös

Hallituksen esityksen mukaan lainmuutos on tarkoitus saattaa voimaan noin kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun eduskunta on lain hyväksynyt. Tätä koskevan voimaantulosäännöksen selventämiseksi valiokunta ehdottaa, että säännökseen lisätään perintöoikeudessa tavanomainen säännös, jonka mukaan uusia säännöksiä sovelletaan lain voimaantulon jälkeen kuolleen henkilön jäämistöön.

Perintökaaren 25 luvun käsittelyn yhteydessä valiokunta edellä mainitussa mietinnössään n:o 2 kuluvilta valtiopäiviltä piti hyvityssäännöstä välttämättömänä ja edellytti, että mikäli hyvityssäännöstä ei voida saattaa voimaan samanaikaisesti perintökaaren 25 luvun kanssa, on säännöksen soveltaminen esitettävä taannehtivaksi siten, että sitä voidaan tarvittaessa soveltaa kaikkiin perintökaaren 25 luvun nojalla toimitettuihin perinnönjakoihin. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa voimaantulosäännöstä täydennettäväksi vielä siten, että 8 luvun 5 §:n säännöstä sovelletaan maaliskuun 1 päivän 1983 jälkeen kuolleen henkilön jäämistössä suoritettavassa perinnönjaossa.

Edellä lausutun perusteella lakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

perintökaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 5 päivänä helmikuuta 1965 annetun perintökaaren (40/65) 8 luvun 9 §, *muutetaan* 3 luvun otsikko ja 7 §:n 1 momentti, 8 luvun otsikko, 2 ja 5—7 §, sekä *lisätään* 3 luvun 1 §:ään uusi 3 momentti, 3 lukuun uusi 1 a ja 5 a §, 8 lukuun uusi 8 §, 12 luvun 4 §:ään uusi 4 momentti, 19 luvun 1 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi ja nykyinen 3 momentti 4 momentiksi sekä 23 luvun 12 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

3 luku

Puolison perintöoikeudesta ja oikeudesta hallita jäämistöä

1 §

(Kuten hallituksen esityksessä.)

1 a §

(1—3 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Eloonjääneen puolison oikeudesta avustukseen, kun hänelle ei 25 luvun säännösten johdosta tai muusta syystä voida turvata riittävää asuntoa ja asuntoirtoaimistoa, säädetään 8 luvun 2 §:ssä.

5 a §

Eloonjääneen puolison vaatimuksesta on toimitettava jako hänen ja ensiksi kuolleen puolison perillisten kesken. Jakoon sovelletaan tämän luvun jakoa koskevia säännöksiä ja se sitoo myös niitä ensiksi kuolleen puolison perillisiä, joilla eloonjääneen puolison kuoltua olisi oikeus perintöön.

(2 mom. *poist.*)

7 §

Puolisolla ei, mikäli erityisistä asianhaaroista ei muuta johdu, ole tämän luvun mukaista oikeutta jäämistöön, jos perittävän kuollessa oli vireillä kanne asumus- tai avioerosta tai jos puoliset olivat tehneet hakemuksen avio- liiton purkamisesta tai asumuserosta. Sama on laki, jos puoliset on tuomittu asumuseroon, mikäli asumuserotuomio ei ole perittävän kuollessa rauennut (*poist.*).

8 luku

Avustuksesta ja hyvityksestä

2 §

Perittävän kihlakumppanille ja eloonjääneelle puolisolle 3 luvun 7 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa (*poist.*) voidaan antaa jäämistön säästöstä kertakaikkisena avustuksena rahaa tai muuta omaisuutta sen mukaan kuin harkitaan kohtuulliseksi, jos se on hänen toimeentulonsa kannalta tarpeen.

Avustusta voidaan antaa eloonjääneelle puolisolle myös siinä tapauksessa, että hänelle ei 3 tai 25 luvun nojalla voida antaa riittävään toimeentuloon tarvittavaa omaisuutta.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

5 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Hyvitystä voidaan vaatia yhteensä enintään viideltä vuodelta, ei kuitenkaan työstä, joka on tehty aikaisemmin kuin kymmenen vuotta ennen perittävän kuolemaa.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

6 §

Avustus, josta säädetään 3 ja 4 §:ssä, sekä 5 §:ssä tarkoitettu hyvitys annetaan (poist.) kertakaikkisena määränä. Testamentti on tehoton siltä osin kuin se loukkaa oikeutta saada 1 ja 2 §:n mukaista avustusta tai hyvitystä.

Avustus ja hyvitys ei saa loukata eloonjääneen puolison oikeutta 3 luvun 1 a §:n 2 momentissa tarkoitettuun etuuteen.

(3 mom. kuten 2 mom. hallituksen esityksessä.)

7 ja 8 §

(Kuten hallituksen esityksessä.)

12 luku

Testamenttiin perustuvasta käyttöoikeudesta

4 §

(Kuten hallituksen esityksessä.)

19 luku

Pesänselvittäjästä ja testamentin toimeenpanijasta

1 §

(Kuten hallituksen esityksessä.)

23 luku

Perinnönjaosta

12 §

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 . Sitä sovelletaan sen voimaantulon jälkeen kuolleen henkilön jäämistöön kuitenkin niin, että lain 8 luvun 5 §:n säännöstä sovelletaan jo maaliskuun 1 päivän 1983 jälkeen kuolleen henkilön jäämistössä suoritettavassa perinnönjaossa.

Helsingissä 8 päivänä helmikuuta 1983

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Melin, varapuheenjohtaja Elo ja jäsenet Eenilä, Jaakon-

saari, Kuoppa, Mäkynen, Nieminen, Pesälä, Petäjäniemi, Pukkio, Rautiainen, Rytkönen, Skinnari ja Torikka.

Vastalause

En voi yhtyä valiokunnan mietintöön siltä osin kuin se koskee avustuksen maksamista pesän varoista henkilöille, jotka eivät muiden säännösten nojalla ole perintöön oikeutettuja.

Jo nykyisellään perintöoikeutemme on vaikeaselkoinen ja aiheuttaa perinnönjako-oikeudenkäyntejä. Säännöksiä ei pitäisi enää monimutkaistaa ulottamalla perintöoikeuteen rinnastettava oikeus kihlapareille. Kihlaus on useassa tapauksessa tulkinnanvarainen käsite ja voi perustua pelkästään henkilöiden suusanalliseen sopimukseen. Sen olemassaoloa saattaa jälkikäteen olla mahdotonta todentaa.

Edellä sanotun perusteella tulisi valiokunnan mietintöä muuttaa 8 luvun 2 §:n osalta siten, että maininta kihlakumppanin oikeudesta avustukseen poistettaisiin.

Edellä sanotun perusteella ehdotan,

että hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 8 luvun 2 § hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

2 §

Perittävän (*poist.*) eloonjääneelle puolisolle 3 luvun 7 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa voidaan antaa jäämistön säästöstä kertakaikkisena avustuksena rahaa tai muuta omaisuutta sen mukaan kuin harkitaan kohtuulliseksi, jos se on hänen toimeentulonsa kannalta tarpeen. (2 ja 3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 8 päivänä helmikuuta 1983

Väinö Rautiainen